

[Ferdousi (940-1020)] فردوسی

دین از دیدگاه فردوسی

همه به یک چند بیتی که در اول شاهنامه می آید استناد میکنند. دین از دید فردوسی کرباسی است که چهار گوشه دارد و چهار گوشه آنرا چهار دین موجود در جهان گرفتند. ۱- دین دهقان که همان دین زرتشتی است ۲- دین موسی ۳- دین یونانی که همان مسیحی باشد ۴- دین تازی. این ۴ دین از ۴ سو برای دریدن کرباس که دین باشد میکشند. محمد و موسی و عیسی و زرتشت چهار سوی دین را گرفتند و میکشند که پاره کنند. این تمثیل بسیار روشن و گویا، نشان میدهد که دین حقیقی به مالکیت هیچ یک از این ادیان در نمی آید و چیزی است غیر قابل دریدن و مالکیت نا پذیر.

دگر آنک دیدی ز کرباس نغز..... گرفته و را چار پاکیزه مغز

چنان چارسو از پی پاس را کشیدند زانگونه کرباس را

نه کرباس نغز از کشیدن درید نه آمد ستوه آنک او را کشید

میگوید اینها به ستو نیامدند. این پیامبران داعماً این کرباس و یا این دین را دارند میکشند.

تو کرباس را دین یزدان شناس کشنده چهار آیدت از بهر پاس

البته اینجا میگوید بهر پاس داشتن این دین، این چهارتا کشنده هستند نه صاحب.

یکی دین دهقان آتش پرست که بر واژ برسم بگیرد بدست

برسم چوبی است که زرتشتیها بر دست میگرفتند و برای مالیات جمع کردن به این خانه و آن خانه میرفتند.

دگر دین موسی که خوانی جهود که گوید جز آن را نشاید ستود

دگر دین یونانی آن پارسا که داد آورد در دل پادشا

چهارم ز تازی یکی دین پاک سر هوشمندان برآرد ز خاک

همی برکشند دین از آن، آن از این شوند آن زمان دشمن از بهر دین

هیچ عارفی با این چنین روشی دم از رابطه دیالکتیک ادیان تاریخی و دین حقیقی که از تصرف پذیری امتنی میورزد، نرود است. بر روی یک همچین فکری میتوان شا لوده یک حکومت فراسوی ادیان و عقاید گذاشت. این سکولاریته است، نه آن کتابهای ترجمه شده. چنین مردی، فردوسی، که حتی دین ایرانی، زرتشتی را، در همین تلاش میبیند و تعصب ملیتش آن را از این ضد دین بودنش معاف نمی سازد. شما ببینید، که فردوسی چه مرد بزرگی است. چنین اندیشه بزرگی هنوز در میان متفکران ما حتی پذیرفته نشده است تا چه رسد که گسترده و پرورده شود. این نشان میدهد که واقعاً چه اندیشه های پریشانی در ما نفوذ کرده است که نمیگذارد ما به خود بیابیم. تفکر ایرانی امروز شد تفکر واکنشی؛ یک اتفاقی می افتد و یا صدای یک دیکتاتور بلند میشود و متفکرهای ما واکنش نشان میدهند و این را میگویند فکر! این درد ما است. آیا فردوسی فکر میکرد که بعد از ۱۰۰۰ سال ایرانی به اینجا برسید؟

صوفیانی (لندن)

کتابخانه (Reference) : گرفته شده از تحقیقات و سلسله گفتارهای پروفیسور منوچهر جمالی